

A black and white photograph of a person's hands writing in a notebook with a pen. The person is wearing a dark sweater. The background is blurred.

**Připravujeme se ke
zkoušce z českého
jazyka pro účely
udělování státního
občanství ČR**

Úroveň B1

**Připravujeme se ke zkoušce z českého jazyka
pro účely udělování státního občanství ČR
(Úroveň B1)**

Pavel Pečený a kolektiv

Recenzovaly:

Mgr. Kateřina Upton

Mgr. Petra Chvojková, Ph.D.

Autoři:

Mgr. Marie Boccou Kestřánková, Ph.D.

Mgr. Andrea Hudousková, Ph.D.

Mgr. Dana Hůlková Nývltová, Ph.D.

PhDr. Pavel Pečený, Ph.D.

Mgr. Martina Švrčinová

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

**Národní
plán
obnovy**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Publikace byla vydána za podpory Ministerstva školství, mládeže
a tělovýchovy a Národního plánu obnovy v rámci projektu
Transformace pro VŠ na UK (reg. č. NPO_UK_MSMT-16602/2022)

Vydala Univerzita Karlova

Nakladatelství Karolinum

Praha 2023

Sazba Stará škola (staraskola.net)

První vydání

© Univerzita Karlova, 2023

© Pavel Pečený a kolektiv, 2023

Audionahrávky k titulu najdete v Archivu nakladatelství.

ISBN 978-80-246-5322-8

ISBN 978-80-246-5392-1 (pdf)

Univerzita Karlova

Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz

ebooks@karolinum.cz

OBSAH

ÚVOD	5
1 ÚROVEŇ B1 PODLE SPOLEČNÉHO EVROPSKÉHO REFERENČNÍHO RÁMCE	7
1.1 Společný evropský referenční rámec a referenční popisy úrovní	7
1.2 Úroveň B1 podle SERR	7
2 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ZKOUŠKY ZKOBČ	9
2.1 Obecná specifikace zkoušky	9
2.2 Charakteristika požadavků	10
3 PŘÍKLADY CVIČNÝCH ÚLOH K JEDNOTLIVÝM ČÁSTEM ZKOUŠKY ZKOBČ	16
3.1 Čtení s porozuměním	16
3.2 Poslech s porozuměním	24
3.3 Psaní	34
3.4 Mluvení (ústní část)	37
4 VZOROVÁ VARIANTA ZKOUŠKY ZKOBČ	41
4.1 Čtení s porozuměním	42
4.2 Poslech s porozuměním	50
4.3 Psaní	56
4.4 KLÍČ – Vzorová varianta zkoušky	60
4.5 Scénář k části Poslech s porozuměním – Vzorová varianta zkoušky	61
5 ZKOUŠKA ZKOBČ NANEČISTO (VARIANTA 1)	66
5.1 Čtení s porozuměním	67
5.2 Poslech s porozuměním	75
5.3 Psaní	81
5.4 KLÍČ – Zkouška ZKOBČ nanečisto (Varianta 1)	85
5.5 Scénář k části Poslech s porozuměním – Zkouška ZKOBČ nanečisto (Varianta 1)	86
6 ZKOUŠKA ZKOBČ NANEČISTO (VARIANTA 2)	91
6.1 Čtení s porozuměním	92
6.2 Poslech s porozuměním	99
6.3 Psaní	105
6.4 KLÍČ – Zkouška ZKOBČ nanečisto (Varianta 2)	109
6.5 Scénář k části Poslech s porozuměním – Zkouška ZKOBČ nanečisto (Varianta 2)	110
7 UKÁZKY PRODUKCE PSANÉHO TEXTU	115
7.1 Úloha 1 – Dotazník	115
7.2 Úloha 2 – Neformální dopis	118
8 LITERATURA (VÝBĚR)	122

ÚVOD

Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy (ÚJOP UK) pořádá standardizované zkoušky z českého jazyka jako jazyka cizího. Jednou z nich je také Zkouška z českého jazyka pro účely udělování státního občanství České republiky (ZKOBČ), která odpovídá vyhlášce č. 433/2013 Sb. o prokázání znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství České republiky.

Právě zájemcům, kteří se chtějí na tuto zkoušku připravit, je určena naše publikace. Byla vytvořena jak pro kandidáty, kteří plánují zkoušku skládat, tak pro vyučující, kteří je na zkoušku připravují.

Rádi bychom zdůraznili, že se nejedná o učebnici, která studenty na úroveň B1 podle *Společného evropského referenčního rámce* (dále SERR) přivede, ale o pomůcku určenou těm, kteří již dané úroveň dosahují a chtějí se dobře připravit na zkoušku na úrovni B1 podle SERR, kterou organizuje ÚJOP UK. Publikace totiž obsahuje bohatý zdroj příkladů jednotlivých úloh a soustřeďuje se na nácvik jejich úspěšného zvládnutí.

Upozorňujeme studenty a učitele, že se zkoušky pravidelně revidují. Aktuální informace o formátu zkoušky jsou vždy k dispozici na <http://ujop.cuni.cz/obcanstvi>.

Publikace je rozdělena do 8 kapitol:

Kapitola 1 (Úroveň B1 podle SERR) se věnuje vymezení a stručné charakteristice úrovně B1 podle SERR, a to jak celkově, tak v rámci jednotlivých řečových dovedností. Zařazujeme sem také tabulky sebehodnocení podle SERR. (Dana Hůlková Nývltová)

Kapitola 2 (Obecná charakteristika zkoušky) shrnuje hlavní údaje o zkoušce ZKOBČ, přináší přehled o struktuře zkoušky jako celku a základní informace o obsahu zkoušky, o počtu úloh a o vymezeném časovém limitu. Součástí kapitoly je také popis požadavků kladených na kandidáty při zvládnutí úkolů z jednotlivých řečových dovedností – receptivních, produktivních i interaktivních. Aby si kandidáti udělali přesnou představu, co se po nich bude při zkoušce požadovat, předchází popisu všech čtyř jednotlivých subtestů (Čtení s porozuměním, Poslech s porozuměním, Psaní, Mluvení) *Charakteristika toho, co kandidát dovede* (tzv. *Can do statements*). (Andrea Hudousková, Marie Boccou Kestřánková a Pavel Pečený)

Kapitola 3 (Příklady cvičných úloh k jednotlivým částem zkoušky ZKOBČ) obsahuje modelové cvičné úlohy ke všem čtyřem subtestům. Úlohy jsou postupně představeny, podrobně popsány a doplněny metodickými pokyny a metodickými poznámkami. (Martina Švrčinová)

Kapitola 4 (Vzorová varianta zkoušky ZKOBČ) zahrnuje modelovou variantu zkoušky jako celku již bez metodických komentářů. Jedná se o úlohy z předchozí kapitoly, které jsou však v takové grafické podobě, s jakou se kandidáti setkají u zkoušky. (kolektiv)

Kapitoly 5 a 6 (Zkouška ZKOBČ nanečisto – Varianta 1 a Varianta 2) nabízí další dvě varianty zkoušky, které si mohou zájemci vypracovat v takové podobě, jako by je skutečně skládali (včetně do-

držení časů a všech metodických pokynů). (kolektiv) Aktuální grafická podoba záznamových archů je k dispozici na <http://ujop.cuni.cz/obcanstvi>.

Kapitola 7 (Ukázky produkce psaného textu) obsahuje ukázky písemné produkce z reálných zkoušek kandidátů na úrovni B1. (Pavel Pečený)

Kapitola 8 (Literatura) je cenným seznamem literatury, s níž by se měli seznámit vyučující, kteří chtějí studenty ke zkoušce připravovat, ale i sami studenti. (Pavel Pečený a kolektiv)

Všechny části obsahující cvičné úlohy nebo testy (kapitoly 3–6) jsou vybaveny klíčem, který zároveň ukazuje, jakým způsobem odpovědi do záznamových archů zaznamenávat. K dispozici jsou také prázdné záznamové archy pro účely nácviku. Všechny poslechové texty jsou umístěny v Archivu nakladatelství a na SoundCloud a součástí publikace jsou jejich scénáře.

V celé publikaci používáme pojmu kandidát s platností generického maskulina (tj. kandidát/kandidátka), a to z důvodu jednoduchosti a srozumitelnosti textů.

Recenzentkami rukopisu byly Mgr. Kateřina Upton a Mgr. Petra Chvojková, Ph.D. Za jejich cenné připomínky jim děkujeme, stejně jako vyučujícím ÚJOP UK, kteří pomáhali ověřováním jednotlivých úloh v praxi.

Praha, říjen 2021
autoři

1 ÚROVEŇ B1 PODLE SPOLEČNÉHO EVROPSKÉHO REFERENČNÍHO RÁMCE

1.1 SPOLEČNÝ EVROPSKÝ REFERENČNÍ RÁMEC A REFERENČNÍ POPISY ÚROVNÍ

Dokument *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme* (SERR) vyšel v České republice v roce 2002 (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002). Jedná se o překlad z anglického originálu *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment* z roku 2001 (Cambridge: Cambridge University Press, 2001).

Od tohoto časového mezníku se prakticky veškerá jazyková výuka, vytváření sylabů, učebnic, výukových programů i zkoušek odvíjí od SERR nebo k němu nějakým způsobem směřuje. SERR se pak stává závaznou směrnicí pro vývoj jazykových zkoušek v jednotlivých jazycích.

„Rámec také definuje úrovně ovládnutí jazyka, které umožňují měřit pokrok studentů v každém stádiu učení se jazyku“ (SERR 2006, s. 1). Zmíněné úrovně (tzv. referenční úrovně) se v SERR (2006, s. 21–43) označují takto: A1 „Průlom“ (Breakthrough), A2 „Na cestě“ (Waystage), **B1 „Práh“ (Threshold)**, B2 „Rozhled“ (Vantage), C1 „Účinná operační způsobilost“ (Effective Operational Proficiency) a C2 „Zvládnutí“ (Mastery). Úrovně A jsou úrovně uživatelů základů jazyka, úrovně B samostatných uživatelů a úrovně C uživatelů zkušených, přičemž úroveň B1 je považována za tzv. prahovou úroveň přechodu od elementárního k pokročilejšímu užívání jazyka.

Na základě SERR vznikají pro jednotlivé jazyky podrobnější popisy uvedených referenčních úrovní. Pro češtinu jsou k dispozici popisy referenčních úrovní A1, A2, B1 a B2. Popis referenční úrovně B1 *Prahová úroveň – čeština jako cizí jazyk* (Strasbourg: Council of Europe, 2001) zpracovali pod vedením M. Šáry J. Bischofová, H. Confortiová, J. Cvejnová, M. Čadská, J. Holub, L. Lánská, Z. Palková a M. Turzíková. Na tomto místě je třeba podotknout, že zatímco popis úrovní A1, A2 a B2 lze bez potíží získat jak v tištěné podobě, tak v podobě elektronické (viz kap. 8, Literatura), referenční popis úrovně B1 je širší veřejnosti dostupný obtížně – existuje limitovaná tištěná edice, elektronicky není v současnosti oficiálně k dispozici vůbec.

Referenční popisy slouží vedle SERR jako další zdroj informací při tvorbě osnov, sylabů a v neposlední řadě také zkoušek. Aby se však z referenčního popisu nestalo dogma, nesmí se nikdy zapomínat na existenci samotného SERR. To mají na vědomí také autoři této publikace.

1.2 ÚROVEŇ B1 PODLE SERR

J. L. M. Trim v předmluvě k *Prahové úrovni* pro češtinu (2001) uvádí: „Zkušenosti prokázaly, že model *Threshold level* [Prahové úrovně] se dá aplikovat stejnou měrou na všechny evropské jazyky bez ohledu na to, o jaký typ jazyka jde a do jaké jazykové rodiny patří“. Jak je patrné, takovou generalizaci umožňuje právě princip SERR charakterizující úroveň a způsob komunikace, které jsou uživateli schopni prokázat, namísto znalosti gramatických pravidel a morfologických struktur.

Úroveň B1 je často považována za dostačující k fungování v běžném životě, neboť jejím rysem je např. „schopnost pružně zvládat problémy každodenního života“ (podrobněji viz SERR 34–35). Uživatelé jazyka na úrovni B1 jsou schopni iniciovat a udržet konverzaci v chodu, vyjadřovat své názory a bez přípravy se účastnit rozhovorů na běžná každodenní témata, i když se jejich projev neobejde bez neobratností a nutných pauz a k porozumění potřebují jasnou a spisovnou řeč.

Samostatný uživatel na úrovni B1 dále „rozumí hlavním myšlenkám srozumitelné spisovné vstupní informace (input) týkající se běžných témat, se kterými se pravidelně setkává v práci, ve škole, ve volném čase atd. Umí si poradit s většinou situací, jež mohou nastat při cestování v oblasti, kde se tímto jazykem mluví. Umí napsat jednoduchý souvislý text na témata, která dobře zná, nebo která ho/ji osobně zajímají. Dokáže popsat své zážitky a události, sny, naděje a cíle a umí stručně vysvětlit a odůvodnit své názory a plány.“ (SERR 2006, s. 24)

K výše zmíněným požadavkům se vážou určité jazykové funkce, konkrétní lexikum, modely interakce, kompenzační strategie, sociokulturní aspekty a také gramatika, které lze vysledovat v popisu referenční úrovně B1.

Základní charakteristika úrovně B1 podle SERR je přehledně shrnuta v tabulce určené studentům k sebehodnocení (Tab. 1 – Společné referenční úrovně, SERR 2006, s. 26).

Tabulka č. 1: Společné referenční úrovně – úroveň B1

Porozumění	Čtení	Rozumím textům, které obsahují slovní zásobu často užívanou v každodenním životě nebo které se vztahují k mé práci. Rozumím popisům událostí, pocitů a přání v osobních dopisech.
	Poslech	Rozumím hlavním myšlenkám vysloveným spisovným jazykem o běžných tématech, se kterými se setkávám v práci, ve škole, ve volném čase atd. Rozumím smyslu mnoha rozhlasových a televizních programů týkajících se současných událostí nebo témat souvisejících s oblastmi mého osobního či pracovního zájmu, pokud jsou vysloveny poměrně pomalu a zřetelně.
Mluvení	Samostatný ústní projev	Umím jednoduchým způsobem spojovat fráze, abych popsal/a události a své zážitky, sny, naděje a cíle. Umím stručně odůvodnit a vysvětlit své názory a plány. Umím vyprávět příběh nebo přiblížit obsah knihy či filmu a vylíčit své reakce.
	Ústní interakce	Umím si poradit s většinou situací, které mohou nastat při cestování v oblasti, kde se tímto jazykem mluví. Dokážu se bez přípravy zapojit do hovoru o tématech, která jsou mi známá, o něž se zajímám nebo která se týkají každodenního života (např. rodiny, koníčků, práce, cestování a aktuálních událostí).
Psaní	Písemný projev	Umím napsat jednoduché souvislé texty na témata, která dobře znám nebo která mě osobně zajímají. Umím psát osobní dopisy popisující zážitky a dojmy.

(SERR, s. 26)

2 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ZKOUŠKY ZKOBČ

Zkouška ZKOBČ odpovídá úrovni B1 podle SERR (tj. „středně pokročilí“ – Intermediate). Úspěšný absolvent zkoušky dosáhl tzv. prahové úrovně v užívání jazyka, takže je jako nerodilý mluvčí schopen používat češtinu v řadě (předvídatelných) každodenních praktických situací, se kterými bude konfrontován při návštěvě nebo pobytu v České republice (např. v práci, ve škole, ve volném čase apod.).

Pro úspěšné složení zkoušky se předpokládá, že si kandidát osvojil dostatečný repertoár vyjadřovacích prostředků a dokáže je v daných situacích přiměřeně správně a funkčně užívat. Zároveň se očekává, že kandidát bude v obdobných komunikačních situacích adekvátně vnímat kontext a reagovat způsobem odpovídajícím běžným zvyklostem a konvencím.

Zkouška se skládá z písemné a ústní části. **Písemná část** obsahuje subtesty, v nichž jsou ověřovány jednak receptivní řečové dovednosti – čtení s porozuměním a poslech s porozuměním, jednak produktivní řečová dovednost – psaní. V **ústní části** zkoušky se ověřuje produktivní řečová dovednost – ústní projev a interakce.

Níže uvedená tabulka (Tab. 2) představuje celkovou strukturu zkoušky s obecným popisem.

2.1 OBECNÁ SPECIFIKACE ZKOUŠKY

Tabulka č. 2: Struktura zkoušky ZKOBČ

Název části	Název subtestu a vymezený čas	Úloha	Rozsah textu	Počet úkolů	Forma úkolu	Počet bodů
PÍSEMNÁ ČÁST	Čtení s porozuměním 50 minut	Úloha 1	1 středně dlouhý text (100–110 slov)	6	Výběr ze dvou alternativ (ano/ne)	6
		Úloha 2	1 dlouhý text (300–330 slov)	8	Výběr ze čtyř alternativ	8
		Úloha 3	6 krátkých textů (celkem 250–275 slov)	6	Přiřazování	6
		Úloha 4	5 částí jednoho textu (celkem 150–165 slov)	5	Uspořádávání	5
	Poslech s porozuměním 30–35 minut	Úloha 1	3–6 krátkých dialogů (celkem 250–275 slov)	6	Výběr ze čtyř alternativ	6
		Úloha 2	1 dlouhý dialog (350–385 slov)	8	Výběr ze čtyř alternativ	8
		Úloha 3	1 středně dlouhý monolog/dialog (200–220 slov)	6	Výběr ze dvou alternativ (ano/ne)	6
		Úloha 4	2–5 krátkých monologů (celkem 100–110 slov)	5	Otázky se stručnou odpovědí	5
	Psaní 60 minut	Úloha 1	Produkováný text min. 75 slov	1	Otevřená úloha	12
		Úloha 2	Produkováný text min. 100 slov	1	Otevřená úloha	13

Název části	Název subtestu a vymezený čas	Úloha	Rozsah textu	Forma úkolu	Počet bodů	
ÚSTNÍ ČÁST	Mluvení 15–18 minut/ dvojice	Úloha 1	2 minuty/kandidát	Řízený monolog	6	
		Úloha 2	3 minuty/kandidát	Řízená konverzace s examínátorem na vybrané téma	6	
		Úloha 3	5–8 minut/dvojice	Dialog kandidátů	6	
		Ústní interakce (hodnotí se celkem za všechny úlohy)				3
		Fonologická kompetence (hodnotí se celkem za všechny úlohy)				4

2.2 CHARAKTERISTIKA POŽADAVKŮ

Požadavky kladené na kandidáta u jednotlivých částí zkoušky a jejich obsahová náplň vycházejí z vymezení společné referenční úrovně B1, jak je definována v základních dokumentech (viz oddíly 1 a 8). Při tvorbě jednotlivých subtestů byly rovněž respektovány požadavky Asociace jazykových zkušebních institucí v Evropě (ALTE – The Association of Language Testers in Europe).

2.2.1 Receptivní řečové dovednosti

Čtení s porozuměním

Charakteristika toho, co kandidát dovede

- pochopit hlavní téma textu,
- rozpoznat významné myšlenky,
- vyhledat konkrétní (předvídatelné) informace,
- vyhledat důležité informace,
- shromáždit informace z různých částí textu,
- shromáždit informace z různých textů,
- porozumět nekomplikovaným faktografickým textům,
- v příběhu rozpoznat nejdůležitější epizody a události,
- rozpoznat hlavní závěry v jasně uspořádaných argumentativních textech,
- porozumět jednoduše formulovaným návodům.

Charakteristika komunikačních situací, oblastí užívání jazyka a tematických okruhů

Použité texty se týkají zejména konkrétních, aktuálních a známých témat a situací.

Témata a situace se týkají

- oblasti osobní, např. osobní život, bydlení, cestování, nakupování, koníčky,
- oblasti veřejné, např. společenské vztahy a události, poskytování/využívání služeb,
- oblasti vzdělávací, např. studium, výuka jazyků,
- oblasti profesní, např. zaměstnání.

K třídění témat vhodných na úrovni B1 lze přistupovat různě, další konkretizaci může napomoci především jejich klasifikace v publikaci *Prahová úroveň – Čeština jako cizí jazyk* (2001, s. 150).

Charakteristika výchozích textů

Jedná se o jasně strukturované texty

- stylu prostě sdělovacího,

- stylu administrativního,
- stylu publicistického.

Subtest Čtení s porozuměním může obsahovat např. následující typy textů: pozvánky, oznámení, inzeráty, reklamy, plakáty, informační nebo propagační letáky, informační brožury, průvodce, programy kina, pokyny a instrukce, návody k použití, recepty, soukromé dopisy nebo e-maily, informativní články z novin, časopisů či internetu nebo nekomplikované faktografické texty.

Orientační popis subtestu Čtení s porozuměním

Tato část zkoušky se skládá ze čtyř úloh, které ověřují kandidátovu schopnost přečíst různé typy textů, porozumět jejich základnímu smyslu, rozpoznat významné myšlenky, rozumět ději a poznat v něm důležité epizody, vyhledat konkrétní informace, popř. je shromáždit z různých částí textu či z různých textů. Cílem je zodpovědět kontrolní otázky (úkoly), které mají povahu uzavřených odpovědí (viz výše Tab. 2).

Celkový rozsah subtestu Čtení s porozuměním je 800–880 slov a maximální bodový zisk v této části zkoušky je 25 bodů. Jednotlivé úlohy obsahují 5–8 úkolů, každý správně zodpovězený úkol je ohodnocen jedním bodem. V průběhu zkoušky je zakázáno používat jakékoliv pomůcky, např. slovníky, *Pravidla českého pravopisu*, mobilní telefony apod. (podrobně viz ÚJOP UK. *Zkouška z českého jazyka pro účely udělování státního občanství ČR online*. Zkušební řád. Dostupný na <http://ujop.cuni.cz/obcanstvi>).

Typy textů, které tvoří jednotlivé úlohy v subtestu Čtení s porozuměním:

- středně dlouhý informační text (např. inzerát, leták, návod) v celkovém rozsahu 100–110 slov,
- dlouhý text (např. článek z novin) v celkovém rozsahu 300–330 slov,
- několik krátkých textů (např. krátké zprávy nebo informativní texty z novin) v celkovém rozsahu 250–275 slov,
- středně dlouhý text (článek z novin, příběh) v celkovém rozsahu 150–165 slov.

Tato část zkoušky trvá 50 minut.

S ohledem na ověřovanou jazykovou úroveň kandidáta jsou texty jasně strukturované, a to jak obsahově, tak formálně. Vztahují se ke zcela určitému tématu či situaci a informace v nich jsou podávány výhradně explicitně. Porozumění obsahu není závislé na znalosti specifických rysů cizí kultury (tj. kultury všeobecně chápané jako středoevropské). Texty jsou podle možnosti opatřeny titulky, členěny do odstavců, doprovázeny obrázky atd.

Podkladem textů v této části zkoušky jsou autentické informativní texty, které mohou být kráceny a v nezbytné míře upraveny. Tyto texty jsou nejčastěji čerpány z tištěných či elektronických médií (noviny, časopisy, webové stránky, propagační materiály aj.).

Poslech s porozuměním

Charakteristika toho, co kandidát dovede

- porozumět hlavním myšlenkám a nejdůležitějším údajům v dialogu, popř. monologu,
- porozumět smyslu rozhlasových a televizních programů,
- porozumět krátkému vyprávění,
- rozpoznat obecná sdělení i specifické podrobnosti,
- sledovat hlavní myšlenky delší diskuse,
- sledovat hlavní linii krátké přednášky,
- pochopit jednoduché technické informace (např. návod k obsluze),
- rozumět orientačním pokynům.

Charakteristika komunikačních situací, oblastí užívání jazyka a tematických okruhů

Použité texty se týkají konkrétních, aktuálních a známých témat a situací. Témata a situace se týkají oblasti osobní, veřejné, vzdělávací a profesní, viz výše.

Charakteristika výchozích poslechových textů

Jedná se o jasně strukturované texty

- stylu prostě sdělovacího,
- stylu publicistického.

Jako poslechové texty mohou být zařazeny např. krátké zprávy, informace o dopravě, předpověď počasí, monology nebo dialogy týkající se každodenního života a zaměstnání, jednoduché technické informace (návod k obsluze), podrobné orientační pokyny (hlášení v metru, na nádraží apod.), krátké, jednoduše členěné přednášky na známé téma, rozhlasové programy týkající se současných událostí nebo běžných témat, interview se známými osobnostmi.

Orientační popis subtestu Poslech s porozuměním

Tato část zkoušky se skládá ze čtyř úloh, které tvoří různě dlouhé nahrávky dialogů či monologů. Jednotlivé úlohy ověřují kandidátovu schopnost pochopit hlavní téma slyšeného textu a porozumět hlavním myšlenkám, konkrétním informacím, pokynům a instrukcím. Cílem je zodpovědět kontrolní otázky (úkoly), které mají povahu uzavřených odpovědí, nebo otevřené otázky se stručnou odpovědí (viz výše Tab. 2).

Celkový rozsah subtestu Poslech s porozuměním je 900–990 slov a maximální bodový zisk v této části zkoušky je 25 bodů. Jednotlivé úlohy obsahují 5–8 úkolů, každý správně zodpovězený úkol je ohodnocen jedním bodem.

Instrukce k úlohám jsou v českém jazyce a jsou uvedeny jak na nahrávce, tak v tištěném zadání. U každé úlohy má kandidát čas vymezený na to, aby se seznámil se zadáním a způsobem řešení. Každý text kandidát uslyší dvakrát. Řešení může zapisovat přímo do zadání. Na konci poslechové části mají kandidáti čtyři minuty na přepsání řešení do záznamového archu. V průběhu zkoušky je zakázáno používat jakékoliv pomůcky, např. slovníky, viz výše.

Typy textů, které tvoří jednotlivé úlohy v subtestu Poslech s porozuměním:

- krátké dialogy z každodenního života v celkovém rozsahu 250–275 slov,
- rozhlasové interview se známou / zajímavou osobností v celkovém rozsahu 350–385 slov,
- monotematický rozhlasový pořad na běžné téma v celkovém rozsahu 200–220 slov,
- krátké monology (zprávy, hlášení, pokyny apod.) v celkovém rozsahu 100–110 slov.

Tato část zkoušky trvá 30–35 minut.

S ohledem na ověřovanou jazykovou úroveň kandidáta jsou texty formálně jasně strukturované a obsahově se týkají běžných témat, se kterými se kandidát setkává. Informace v nich jsou podávány výhradně explicitně a porozumění obsahu není závislé na znalosti specifických rysů cizí kultury.

Poslechové texty jsou nahrány ve spisovném jazyce. Ojedinele se mohou objevit běžně užívané nespisovné tvary substantiv, adjektiv a zájmen. Tempo nahraného textu se blíží mluvnímu tempu v komunikačních situacích, se kterými se kandidát na úrovni B1 běžně setkává. Je však kladen důraz na zřetelnou výslovnost a všeobecně známý přízvuk.

Podkladem textů v této části zkoušky jsou autentické běžně dorozumívací, informativní a publicistické texty, které mohou být kráceny a v nezbytné míře upraveny. Nejedná se tedy o autentické zvukové nahrávky, nahrané texty ale mohou být doplněny o šumy a ruchy, které dokreslují komunikační situaci.

2.2.2 Produktivní řečové dovednosti

Psaní (Písemný projev)

Charakteristika toho, co kandidát dovede

- napsat osobní dopisy a poznámky (např. jednoduché osobní dopisy popisující zážitky nebo dojmy),
- vyplnit formulář nebo dotazník,
- napsat krátký text na téma z okruhu kandidátových zájmů,
- napsat jednoduše členěné souvislé texty na známé téma,
- napsat krátké sdělení a srozumitelně vyjádřit, co považuje za důležité (např. dotaz, žádost, omluvu, stížnost, reklamaci),
- vyjádřit hlavní myšlenky toho, co chce sdělit,
- sdělit informace a myšlenky týkající se abstraktních i konkrétních témat,
- vyjádřit a jednoduše vysvětlit své osobní názory a mínění.

Charakteristika komunikačních situací, oblastí užívání jazyka a tematických okruhů

Produkováné texty se týkají konkrétních a známých témat a situací z oblastí zájmu kandidáta. Téma a situace se týkají oblasti osobní, veřejné, vzdělávací a profesní, viz výše.

Charakteristika písemného projevu kandidáta a orientační popis této části zkoušky

Tato část zkoušky se skládá ze dvou úloh, které ověřují jazykovou úroveň písemného projevu kandidáta na slohových útvarech jako vyprávění, popis, neformální dopis (e-mail) apod.

V první úloze kandidát vyplňuje dotazník, ve kterém na základě krátkého vstupního textu formuluje stížnost, doporučení, žádost, reklamaci apod. Minimální požadovaný rozsah textu je 75 slov a maximální bodový zisk 12 bodů.

Ve druhé úloze je úkolem kandidáta formou neformálního (osobního) dopisu popsat své zážitky nebo dojmy, příp. jednoduše vyjádřit své názory na zadané téma. Kandidáti mají na výběr ze dvou témat. Minimální požadovaný rozsah textu je 100 slov a maximální bodový zisk 13 bodů.

V této části zkoušky je ověřována schopnost kandidáta napsat srozumitelný, vhodně členěný a logicky uspořádaný text, ve kterém jsou v dostatečné míře rozvinuty všechny základní kompoziční složky. Text musí být čitelný a v náležitém rozsahu. Kromě splnění zadání a organizace textu je u každé úlohy hodnocena správnost a funkčnost užití gramatických prostředků, funkčnost a rozsah lexika a také jeho pravopisná správnost.

Tato část zkoušky trvá 60 minut.

Mluvení (Ústní projev)

Samostatný ústní projev

Charakteristika toho, co kandidát dovede

- plynule podat informace o sobě,
- vyjadřovat se přiměřeně správně (gramaticky všeobecně dobře, i když se mohou objevovat chyby a vliv mateřského jazyka) v běžných situacích,
- komunikovat bez přípravy o známých tématech z oblasti svého zájmu,
- vyprávět příběh a popsat své zážitky,
- vyjádřit své pocity, naděje a cíle,

- vyjádřit hlavní myšlenky toho, co chce sdělit,
- stručně zdůvodňovat a vysvětlovat své názory, plány, jednání.

Jazyková interakce

Charakteristika toho, co kandidát dovede

- zapojit se do krátkých konverzačních výměn s využitím běžných zdvořilostních způsobů,
- zapojit se bez přípravy do rozhovoru o známých tématech,
- vyjadřovat se přiměřeně správně (gramaticky všeobecně dobře, i když se mohou objevovat chyby a vliv mateřského jazyka) v předvídatelných situacích,
- odůvodnit svůj názor, vyjádřit přesvědčení či (ne)souhlas s ostatními,
- začít, udržet a ukončit rozhovor,
- aktivně vést dialog – dávat podněty k reakci partnera a na jeho podněty reagovat,
- efektivně se střídat s partnerem v komunikaci.

Charakteristika komunikačních situací, oblastí užívání jazyka a tematických okruhů

Jednotlivé části ústní zkoušky vycházejí z konkrétních a známých témat a situací, které se týkají oblastí zájmu kandidáta (rodina, koníčky, vzdělávání, práce, cestování, aktuální události atd.).

Orientační popis ústní části zkoušky

Tato část zkoušky se skládá ze tří částí: z kandidátova monologu o jeho osobě, z řízené konverzace s examínátorem na základě obrázku a z dialogu obou kandidátů v simulované komunikační situaci. Ústní zkouška probíhá ve dvojicích.

V první úloze má kandidát za úkol hovořit o sobě. Je požádán examínátorem, aby se představil a stručně promluvil např. o svém studiu či zaměstnání. V případě, že kandidát nemluví sám, může zkoušející položit 1–3 doplňující otázky. Tato část ústní zkoušky ověřuje kandidátovu schopnost plynule a srozumitelně pohovořit na známé téma. Na každého kandidáta jsou vyhrazeny přibližně 2 minuty.

Ve druhé úloze vede examínátor s kandidátem řízenou konverzaci na vybrané téma. Stimulem dialogu je obrázek / fotografie (např. nakupování, životní styl, doprava apod.). Kandidát si vylosuje 2 karty, na každé z nich je jedno téma. Po přečtení témat si kandidát vybere jednu kartu. Tato část ústní zkoušky ověřuje kandidátovu schopnost srozumitelně, plynule a funkčně sdělit svůj názor, přesvědčení či (ne)souhlas. Na každého kandidáta jsou vyhrazeny přibližně 3 minuty.

Ve třetí úloze vedou kandidáti mezi sebou dialog, který vychází ze zadané komunikační situace. Cílem tohoto dialogu ve dvojici je řešení předloženého problému, tzn. kandidáti se mají dohodnout na jeho společném řešení (např. plánování společné cesty, programu na volný večer apod.). Dialog je navozený stimulem (kartou se zadáním a obrázkem). V této úloze má kandidát prokázat svou schopnost komunikativně řešit určitý úkol na základě zadání v cílovém jazyce. Tato část ústní zkoušky trvá 5–8 minut pro dvojici. Examínátor do jejího průběhu zasahuje pouze v případě, že komunikace mezi kandidáty neprobíhá, nebo když je úroveň jazykové kompetence kandidátů nevyrovnaná.

Pro tuto část zkoušky je celkem vyhrazeno 15–18 minut na dva kandidáty. Ústní zkouška u kandidáta ověřuje schopnost samostatného ústního projevu na běžná témata a jazykové interakce s komunikačním partnerem. V jednotlivých úlohách se hodnotí splnění zadání a dále samostatnost, plynulost, srozumitelnost a logické uspořádání kandidátova projevu. Výslovnost a ústní interakce jsou hodnoceny dohromady pro všechny úlohy ústní části zkoušky. Maximální bodový zisk v tomto subtestu je 25 bodů.

2.2.3 Jazyková kompetence

V rámci receptivních a produktivních dovedností jsou ověřovány následující jazykové kompetence kandidáta:

- komunikační kompetence: využití jazykových prostředků v souladu s komunikační funkcí projevu,
- gramatická kompetence: správné a funkční užití gramatických prostředků odpovídajících úrovni B1; užití základních gramatických struktur a typů vět odpovídajících úrovni B1; využití vhodných jazykových prostředků pro zajištění koheze a koherence textu,
- lexikální kompetence: správné a funkční užití lexikálních prostředků odpovídajících úrovni B1, a to v dostatečném rozsahu,
- ortografická kompetence: pravopisná správnost známých slov a frází,
- fonologická kompetence: vhodné využití zvukových prostředků – srozumitelná výslovnost, funkční intonace,
- sociolingvistická kompetence: vhodné užití jazykových prostředků z hlediska sociolingvistického (oslovení, pozdravy, zdvořilostní obraty, vykání/tykání).